

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 11 (Haziran/June 2023), s. 728-736.

Geliş Tarihi-Received: 08.03.2023

Kabul Tarihi-Accepted: 15.04.2023

Araştırma Makalesi-Research Article

ISSN: 2687-5675

DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1261986

Suriyeli İlkokul Öğrencilerinin Sesletim Hataları

Pronunciation Errors of Syrian Primary School Students

Mustafa Onur KAN*

Ümmühan YAROL ÖZGÜR**

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de ilkokul 4. sınıfa devam eden Suriyeli öğrencilerin sesletim hatalarını belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hatay ilindeki bir ilkokulda öğrenim gören 10-12 yaşları arasında 13’ü kız, 12’si erkek olmak üzere toplam 25 Suriyeli öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada Suriyeli öğrencilerin sesletim hatalarının belirlenmesi amaçlandığı için çalışma tarama modelinde tasarlanmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan A1-A2 düzeyindeki konuşma konularından dördü seçilmiş ve öğrencilerin hazırlıksız konuşmalar yapmaları sağlanmıştır. Ses kayıt cihazı ile kaydedilen konuşmalar, ilgili alanyazın ve uzman görüşü doğrultusunda oluşturulan sesletim hata türleri formuna göre değerlendirilmiştir. Gözlem tekniği ile elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre çalışmaya katılan öğrencilerin tamamının sesletim hatası yaptığı görülmüştür. En sık yapılan sesletim hataları, sesin düşürülmesi veya atlanması (n=25; f=263) ile sesin bozulması (n=25; f=236) olarak tespit edilmişken en az rastlanan sesletim hatası ise yöresel ağız kullanımı (n=8; f=55) olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenciler, yabancı dil olarak Türkçe, sesletim, sesletim hataları.

Abstract

The aim of this study is to determine the pronunciation errors of Syrian students in the fourth grade of primary school in Turkey. The survey model was used in the design of the study. The study group consists of 25 Syrian students, 13 girls and 12 boys, aged 10 to 12, who attend a primary school in the province of Hatay during the 2022-2023 academic year. In this study, which was carried out to determine the pronunciation errors of the Syrian students, the survey model was used in the design of the study. Four of the speaking topics at A1-A2 level prepared by the Yunus Emre Institute and used in teaching Turkish as a foreign language were chosen, and students were allowed to make impromptu speeches. Conversations recorded with a voice recorder were evaluated according to the pronunciation error types form created in line with the relevant literature and expert opinion. The data obtained by the observation technique were analyzed with the descriptive analysis technique. According to the findings obtained from the research, it was concluded that all of the students made pronunciation mistakes. The most frequently made pronunciation errors were identified as

* Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Hatay/Türkiye, e-posta: mustafaonurkan@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8319-0791.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay/Türkiye, e-posta: ummuhan.yarol@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4146-5803.

lowering or skipping the phoneme (n=25; f=263) and distortion of the phoneme (n=25; f=236), while the usage of vernacular dialect (n=8; f=55) was found to be the least committed.

Keywords: Syrian students, Turkish as a foreign language, pronunciation, pronunciation errors.

Giriş

Düşüncelerin sesli ifadesi olan konuşma; yerinde vurgu, tonlama ve sesletimle mümkündür. Bir kişinin güzel konuşabilmesi; kelimeleri ve bunları oluşturan sesleri doğru çıkarabilmesi, yani doğru bir sesletim ile ilişkilidir. Sesletim; seslerin, ağız içinden çıkması gereken yere doğru güçlü ve düzgün bir şekilde oluşturulmasıdır (Karadağ, 2000). Bu bağlamda sesletim; sesin şiddeti, ahengi, akıcılığı ve işitilebilirliği anlamına gelmektedir.

Okullarda Türkçenin doğru sesletimine dair verilen eğitim-öğretim, öğrencinin toplum içerisinde sağlıklı ilişkiler kurabilmesi açısından önemlidir. O hâlde doğru sesletim, öğrencinin toplum içerisinde kurduğu iletişimin kalitesini artırarak sosyal ilişkisini güçlendirmekte etkindir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2019) bahsedilen temel amaçlardan biri öğrencinin gündelik yaşamında ihtiyacı olan sözel becerileri, öz güvenle ve öz disiplinle kullanmasıdır. Öğrencinin sözel ifadeye dönüşen düşüncelerinin ve duygularının doğru aktarılması için bu beceri, okullarda üstünde durulması gereken bir beceridir. Ayrıca öğrencinin duygu, düşünce, olgu ve görüşlerini, gerek eğitim-öğretim alanında gerekse sosyal-kültürel alanda, elverişli ve yaratıcı dilsel beceriyle ifade etmesi hedeflenen bir yetkinliktir (MEB, 2019). İlkokullarda öğrencilerin okuduklarını, duyduklarını ve gördüklerini sözlü olarak doğru ve akıcı bir sesletimle aktarmaları sağlanmaya çalışılmaktadır.

2011'de Suriye'de başlayan iç savaş sebebiyle Türkiye'ye sığınan Suriyeliler olmuştur. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığının verilerine (2022) göre koruma altına alınan toplam 3.751.889 Suriyelinin 574.659'u okul öncesi ve ilkokul çağındadır. MEB'in (2022) açıkladığı verilerde de 387.037 Suriyeli öğrencinin ilkokullarda öğrenim gördüğü belirtilmiştir. Ana dili Arapça olan söz konusu öğrencilerin ana dili ile hedef dil arasındaki fonetik farklılıklar konuşma eğitimi sürecinde etkili olmaktadır. Sondan eklemeli bir dil olan Türkçe ile bükümlü bir dil olan Arapçanın fonetik yapısında bazı benzerlik ve farklılıklar görülmektedir. Türkçe ve Arapçada ortak sesbirimler b, c, d, t, r, z, s, ş, f, k, h, l, n, m, y'dir. Sesbirimleri ortak olmasına rağmen, Türkçeye özgü çok ince ses farkları bulunduğu için, bahsedilen sesbirimlerinin iki dilde de tamamen aynı olmadığı görülmektedir (Doğan, 2007). Her iki dilin fonetik yapılarının ele alındığı araştırmalarda (Yılmaz ve Şeref, 2015; Çetin, 2019) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ve ana dili Arapça olan öğrencilerin, bahsedilen farklılıkların yol açtığı sesletim hatalarını yaptıkları belirlenmiştir.

Alanyazındaki yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin sesletimlerine yönelik çalışmalarda (Tüm, 2014; Demirci, 2015; İlgün, 2015; Özmen, Güven, Dürer, 2017; Kaplan, 2020; Bekir, 2022) daha çok lisans düzeyindeki öğrencilere odaklanılmıştır. Aldaraghme (2020) de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ana dili Arapça olan öğrencilere yönelik araştırmaların, daha çok dil merkezleri ve üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirildiğini; ayrıca söz konusu araştırmaların çok azında konuşma becerisinin ele alındığını belirtmektedir. Alanyazında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ortaokul öğrencilerine yönelik okuma (Balci ve Dündar, 2017), yazma (Takıl, 2016), konuşma (Gani ve Kuruoğlu, 2021) ve dinleme (Demir ve Alyılmaz, 2020) becerilerine dair az sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Suriyeli ilkokul öğrencilerinin sesletimlerine yönelik ise çok daha az sayıda çalışmaya (Bozan, 2022) rastlanılmıştır. Bu nedenle bu çalışma Türkiye'de,

ilkokullarda öğrenim gören Suriyelilerin sesletim hatalarının belirlenmesine yönelik yeterli sayıda araştırma bulunmadığından gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı ilkokul 4. sınıfa devam eden 10-12 yaş arası Suriyeli öğrencilerin sesletim hatalarını belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Suriyeli öğrencilerin sesletim hatalarının belirlenmesi amaçlandığı için tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2012) göre tarama modeli, araştırılması amaçlanan kişi ya da nesnelere, kendi koşulları içinde olduğu gibi betimlemeye çalışır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunda 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Hatay ilindeki bir ilkokulda öğrenim gören, araştırmaya katılmaya gönüllü, 10-12 yaş arası 25 Suriyeli öğrenci yer almaktadır. Çalışma grubu 13 kız, 12 erkek öğrenciden oluşmakla beraber; grubun yaş dağılımına bakıldığında on yaşında 13, on bir yaşında 9 ve on iki yaşında 3 öğrenci olduğu görülmektedir. Tüm öğrenciler Suriye doğumludur. Söz konusu öğrencilerin 17'si 6-10 yıldır; 7'si 1-5 yıldır ve 1'i de 11 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada verilerin toplanmasında gözlem tekniği kullanılmıştır. Gözlem tekniği, özellikleri iyice bilinmeyen bir ortamda meydana gelen davranışı kapsamlı ve detaylıca betimlemeyi amaçlayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu doğrultuda ilgili alanyazın (Temizyürek vd., 2007; Sever, 2017; Tekşan ve Karaca, 2021) taranarak taslak sesletim hata türleri belirlenmiş, daha sonra konuşma eğitimi alanında uzman iki öğretim üyesinin görüşü alınarak hata türlerine son hâli verilmiştir. Aşağıda tanıtılan sesletim hata türleri temel alınarak araştırmacılar tarafından gözlem formu oluşturulmuştur.

Sesin değiştirilmesi: Bir sesin sözcük başında, ortasında veya sonunda değiştirilmesidir (Özsoy, 1982). Ör. fırça>fırşa

Sesin bozulması: Sözcükteki sesin olduğundan farklı, bozuk bir şekilde çıkarılmasıdır (Bilir, 1986'dan Akt. Zan, 2005).

Sesin eklenmesi: Bir sesin sözcükte bulunmadığı halde sözcüğe eklenmesidir (Özsoy, 1982). Ör. küçük>küççük

Sesin düşürülmesi veya atlanması: Sözcükte bulunan bir sesin atlanmasıdır (Kurudayıoğlu, 2013). Ör. sabahtan>sabatan

Yöresel ağız kullanımı: İstanbul ağızında bulunmayan unsurun sözlü dilde yöreselleşerek görülmesidir (Temizyürek vd., 2007). Ör. olacağım>olucım

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış A1 ve A2 düzeyindeki kitaplarda yer alan konuşma konuları konuşma eğitimi alanında uzman iki öğretim üyesine sunulmuş ve aşağıda belirtilen dört konuşma konusu seçilmiştir:

Bir gününüzü anlatınız.

Seçtiğiniz bir mesleği tanıtınız.

İnternetin faydaları ve zararları hakkında konuşunuz.

En yakın arkadaşınızı anlatınız.

Gözlem tekniği ile öğrencilerin sesletimlerini incelemek amacıyla 25 öğrenciye yukarıda yer verilen konulardan biri seçtirilerek konuşmaları sağlanmıştır. Gözlemin nasıl yapılacağı kadar nasıl kayıt altına alınması gerektiğinin de önemli olduğunu Erkuş (2009), elde edilen verilerin kaybolması durumunda, gözlemlenen davranış birebir tekrar edilemeyeceği için, araştırmacının çabalarının boşa gideceği şeklinde ifade eder. Bu bağlamda verileri yineleyerek incelemek için veriler ses kayıt cihazı ile toplanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmada kavram nitelikleri daha önceden net olarak şekillendirilmiş araştırmalar için uygun olan (Yıldırım ve Şimşek, 2008) betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Gözlem tekniği ile elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir.

Elde edilen verilere dair güvenilirliği artırmak amacıyla uzman değerlendirme toplantısı yöntemine başvurulmuştur. Bu doğrultudan elde edilen veriler Türkçe eğitimi alanında uzman bir öğretim üyesine sunulmuş ve ulaşılan verilere dair görüş birliğine varılmıştır.

Etik Beyan

Bu çalışmada, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 09.05.2022 tarih ve 06 sayılı toplantı sayısı ile gerekli izin alınmıştır.

Bulgular

Suriyeli ilkokul öğrencilerinin yaptığı sesletim hataları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin yaptığı sesletim hataları

Öğrenci No	Kullanılan Toplam Kelime	Sesin Değiştirilmesi	Sesin Bozulması	Sesin Eklenmesi	Sesin Düşürülmesi veya Atlanması	Yöresel Ağız Kullanımı	Hatalı Kelime	Kullanılan Kelimelerin Hata Yüzdesi
ÖK1	110	1	1	3	3	-	8	7
ÖK2	32	4	11	5	6	-	21	66
ÖK3	72	19	9	21	22	-	49	68
ÖE4	66	6	15	5	30	1	36	55
ÖE5	62	11	9	17	4	2	40	65
ÖK6	64	14	7	8	6	-	32	50
ÖK7	126	5	17	6	31	-	52	41
ÖK8	107	14	8	30	6	-	54	50

ÖK9	114	13	11	12	4	-	37	32
ÖE10	116	6	6	10	7	6	25	22
ÖE11	87	-	6	10	6	-	23	26
ÖE12	46	8	1	1	8	1	23	50
ÖE13	56	7	2	17	17	-	31	55
ÖE14	79	21	10	11	3	-	47	59
ÖK15	92	3	4	26	1	-	34	37
ÖK16	115	20	20	20	3	-	65	57
ÖE17	170	11	38	9	11	-	76	45
ÖE18	55	9	8	2	19	19	36	66
ÖE19	92	6	8	4	15	7	38	41
ÖK20	97	1	15	11	4	2	33	34
ÖE21	63	5	15	-	4	-	23	37
ÖE22	47	-	4	1	17	17	22	47
ÖK23	47	12	4	1	1	-	19	40
ÖK24	43	3	3	1	14	-	14	33
ÖK25	73	5	4	2	21	-	23	32
Toplam	2031 (1092K,939E)	204 (114K, 90E)	236 (114K, 122E)	233 (146K, 87E)	263 (122K, 141E)	55 (2K, 53E)	861 (441K,420E)	%42 (%40K, %45E)
Sesletim Hatası Yapan Toplam Öğrenci		23 (13K, 10E)	25 (13K, 12E)	24 (13K, 11E)	25 (13K, 12E)	8 (1K, 7E)		

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin kullandığı kelime sayısının en az 32, en çok 170 olduğu; ayrıca tüm öğrencilerin sesletim hatası yaptığı görülmektedir. Öğrencilerin 13'ünün hata oranı %50'nin altında olmakla beraber, geri kalan 12'sinin hata oranı %50'nin üzerindedir. Tablodaki hatalı kelimelerin sayısı incelendiğinde "sesin düşürülmesi veya atlanması" (f=263) hatasının öğrencilerin en sık yaptığı hata olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca en az gözlemlenen sesletim hatasının ise "yöresel ağız kullanımı" (f=55) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1'de kız öğrencilerin tamamının konuşmasında -"yöresel ağız kullanımı" dışında- tüm hata türleri görülmüştür. Erkek öğrencilerin tamamında görülen sesletim hataları ise "sesin bozulması" ve "sesin düşürülmesi veya atlanması"dır. Tablo 1 incelendiğinde kullanılan kelimelerdeki sesletim hata oranlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Kız öğrencilerin kullandığı kelime sayısı, erkek öğrencilerin kullandığı kelime sayısından daha fazla olmasına rağmen erkek öğrencilerin hata oranlarının (%45), kızlarınkinden (%40) daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2’de öğrencilerin yaptığı sesletim hatalarına dair örnekler verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin konuşmalarında karşılaşılan sesletim hata türlerine dair örnekler

Sesletim Hata Türleri	Hata Örnekleri
Sesin Değiştirilmesi	Yıkıyorum-yikiyorum, fırça-fırşa, böyle-boyle, güzel-guzel, yemek-yimek, kardeşim-kardışım, dışarda-dişarda, görüşürüz-goruşürtüz, gelecek-gelecah, teneffüs-teneffus, Türkçe-Türkşe, seçtim-seştim, yapar-yabar, çocuklara-cucuklara, nöbetçi-nübetçi, kavga-gafga, ediyorlar-ediyollar, yaptı-yabtı, güle güle-gule gule, onun-onon, veririm-vererim, beraber-belaber, çıkarız-çigarag, yakalambaç-yaklambaş, domates-tomates, yrimde-yirimde, telefon-tilifon, istiyoruz-ıstiyoruz, verir-verer, gittik-giddik, kaynakçı-kaynakcı, yüzüme-yuzume, okuyorum-okuyorum, çalışıyoruz-çalşıyoruz...
Sesin Bozulması	Nefeslerini, ve, arkadaş, ben, ders, kalkıyor, çok, gelecek, çıkıyor, kahvaltı, bakıyorum, bitiriyorum, akşam, çok, veriyor, kavga, yapmadı, etmeyeceğiz, ders, yedim, geldi, bitti, elbise, hocam, gidecek, okuldan, söyledim, dedi, sabah, kahvaltı, hayır, sıhhatli, gidersek, ev, gidiyorum, okuma, kalkınca, karar, oynarken, büyük, kız, olarak, mesela, saklanıyoruz, kitap, okunuyor, akşam, kadar, birlikte, yüksek, bulaşık, koyarız, okuruz, diledik...
Sesin Eklenmesi	Saçının-saçısının, rengi-rengisi, istiyorsa-sistiyorsa, ona-onna, ödevlerine-ödevilerine, veriyor-veriyiyor, kızıyor-kızıyıyor, yapıyorsun-yappıyorsun, biraz-birraz, için-iççin, küçük-küçükük, mesela-mesella, yedi-yeddi, sekiz-sekkiz, orada-orrada, tarayıp-tarayyıp, yapar-yappar, bazen-bazzen, ders-deris...
Sesin Düşürülmesi veya Atlanması	Uyandım-uyandı, yapıyorum-yapıyor, oturuyorum-oturuyor, arkadaşım-la-arkadaş, oynayacağız-oynayacak, gittim-gitti, gideceğim-gidecek, sabah-tan-sabahan, kitaptan-kitapan...
Yöresel Ağız Kullanımı	Yiyorum-yiyom, gidiyoruz-gidiyoz, olacağım-olucım, yaptık-yapık, kaldık-kalık, geliyorum-geliyom, çıkıyorum-çıkıyom...

Tablo 2’de, “sesin değiştirilmesi” hata türünde ses değişikliklerinin e>i, ö>ü, ü >u, k>h, ç>ş, t>d, p>b seslerinde görüldüğü belirlenmiştir. Ayrıca “sesin bozulması” hata türünde, a, e, i ve k seslerinde bozukluklar olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte Tablo 2’de “sesin düşürülmesi veya atlanması” ile “yöresel ağız kullanımı”na örnek teşkil eden hatalı kullanımlar da görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Suriyeli ilkökul öğrencilerinin sesletim hatalarını tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin tamamının konuşmasında en az bir sesletim hata türüne rastlanmıştır. “Sesin bozulması” ve “sesin düşürülmesi veya atlanması” hataları öğrencilerin tamamında gözlemlenmiş olup “yöresel ağız kullanımı” hata türü ise daha az sayıda öğrencide görülmüştür. “Sesin bozulması”, “sesin düşürülmesi veya atlanması” hatalarının araştırmaya katılan öğrencilerin tamamında görülme nedeninin Arapça ve Türkçenin fonetik farklılıklarından kaynaklandığı söylenebilir. Suriyeli öğrencilerin Arapçada olmayıp Türkçede olan sesleri çıkarmakta zorlandığı, çıkardığı sesi bozduğu, düşürdüğü ya da atlattığı örnekler, bu kanıyı desteklemektedir. Benzer şekilde, 8. sınıfa devam eden Suriyeli öğrencilerin konuşmalarını inceleyen Gani ve Kuruoğlu

(2021) da en çok tespit edilen yanlışın ses bilimsel yanlışlar olduğunu belirlemiş ve bunun sebepleri içerisinde Arapça ve Türkçe arasındaki ses bilimsel farklılıkları da göstermiştir. "Sesin bozulması" ve "sesin düşürülmesi veya atlanması" hatalarının öğrencilerin tamamında görülmesinin sebebini Aydın'ın (2010) Arapça ve Türkçenin seslerini incelediği karşıtsal çözümleme çalışmasına dayandırmak mümkündür. Aydın'a göre yabancı dil öğreniminde öğrenci kendi dilindeki benzerlikleri kolaylıkla öğrenebilirken kendi dilinden farklılık gösteren olguları öğrenmekte güçlük çekmekte ve Arapça- Türkçe arasındaki ses değişiklikleri, doğru sesletimi güçleştirmektedir.

Araştırmada kız öğrencilerin erkeklerden daha fazla kelime kullanmasına rağmen erkeklerin hatalı kelime oranının daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre kızların sesletimlerinin erkeklere kıyasla daha iyi olduğu söylenebilir. Keser (2018) de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen erkek öğrencilerin konuşma becerisinde daha çok güçlükler yaşadığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Sur ve Çalışkan'ın (2021) Suriyelilerin Türkçe öğreniminde karşılaştıkları sorunları araştırdıkları çalışmalarında araştırmaya katılan kadınların çoğu konuşma becerisini öğrenmeyi daha kolay bulurken erkeklerin tamamı bu beceride zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Sesletim hata türlerinin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde kız öğrencilerin sadece birinde "yöresel ağız kullanımı" hatası görülmesine rağmen erkek öğrencilerin yarıdan fazlasında bu hatanın görülmesi dikkat çekmektedir. Sur ve Çalışkan'ın (2021) araştırmasına katılan Suriyeli erkeklerin yarısı, ağız özelliklerini taşıdığı için konuşmalarında problem yaşadığını belirtmiş ve bu durumu kendilerinin Türklerle daha fazla iletişim kurmalarıyla açıklamışlardır.

Suriyeli öğrencilerin konuşmalarında rastlanan hata türlerinin örnekleri incelendiğinde değiştirilen seslerin " e>i, e>a, ö>o, ö>ü, ü>u, u>ü, ç>ş, ç>c, k>g, k>h, p>b, t>d, d>t" olduğu, eklenen seslerin ise "y, r, ç" sesleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna sebep olarak "ç, g, ğ, j, p, v" ünsüzleri ile "o, ö, u, ü" yuvarlak ünlülerinin Türkçede olup Arapçada yer almaması gösterilebilir. Ana dili Arapça olan Suriyeli öğrenciler Türkçedeki söz konusu bu sesleri çıkarmakta zorlanmakta, sesi bozmakta, değiştirmekte ya da ses eklemektedir. Benzer şekilde, Kaplan (2020) da Suriyeli öğrencilerin sesli okumalarında "a, e, u, ü, ı, i, o, ö; ç, ğ, k, p, t" seslerinde hata yaptıklarını belirlemiştir. Doğan'ın (2007) Arap öğrencilere Türkçe sesbilgisinin öğretiminde karşılaşılan sorunları belirleme ve çözüm önerileri sunmayı amaçladığı çalışmada; Arap öğrencilerin her iki dilin fonetik farklılıklarından dolayı okuma ve sesletim problemleri yaşadığı tespit edilmiştir. Doğan'a göre Arapların, özellikle "ç, g, ğ, j, p" seslerini, alışmış olduğu şekilde yanlış sesletmesi, düzeltmesi zor sesletim hatalarının oluşumuna ortam yaratmaktadır. Alanyazında yabancı dil öğrenme sürecinde sesletim hatalarının ana dili ve hedef dil arasındaki fonetik farklılıklardan kaynaklandığını -farklı diller üzerinden gösteren- benzer çalışmalar bulunmaktadır. Bashirnezhad ve Ghapanchi (2017) Rusça, Farsça ve İngilizcenin fonolojik karşılaştırmasını araştırdıkları çalışmalarında öğrencilerin yaptığı sesletim hatalarının, İngilizcede bulunan fakat Farsça ve Rusçada bulunmayan seslerden kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Enciso ve diğerleri (2019) ise İngilizce öğrenen İspanyol öğrencilerin fonem sorunlarını incelediği araştırmalarında, öğrencilerin sesletimde zorlanmalarını; İngilizcenin İspanyolcadan daha fazla sayıda ünlü, çift ünlü ve ünsüz bulunmasına bağlamışlardır. Yine benzer şekilde Para'nın (2022) Rusların İngilizce öğrenirken yaptığı tipik dilbilgisi ve konuşma hatalarını incelediği araştırmasında da öğrenenler, genellikle kendi dillerinde var olmayan sesleri çıkarmakta başarısız olmuşlardır. Bu araştırmalar da yabancı dil öğreniminde iki dil arasındaki fonetik farklılıkların sesletimde hatalara yol açtığını destekler niteliktedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan hareketle aşağıda yer alan öneriler geliştirilebilir:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin yaptıkları bazı sesletim hatalarının Arapça ve Türkçenin fonetik farklılığından kaynaklandığı düşünüldüğünde söz konusu dillerin fonetik farklılıklarına dair öğrencilere farkındalık kazandırılması, sesletim hatalarının yapılmasına engel olabilir.
- Suriyeli öğrencilerin yakın çevrelerinde konuşulan dilin (Türkçe / Arapça) söz konusu öğrencilerin sesletim hatalarına etkisini inceleyen bir araştırma yapılabilir.

Kaynakça

- Aldaraghme, H. (2020). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ana Dili Arapça Öğrencilere Yönelik Yapılan Çalışmaların Üzerinde Bir İnceleme. *International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language*, 3(1), 21-42.
- Aydın, T. (2010). Arapça ve Türkçede Sesler-Karşıtsal Çözümleme. *Ekev Akademi Dergisi*, 44, 321-334.
- Balcı, A. ve DüNDAR, S. F. (2017). Okuma Stratejileri Öğretiminin Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Öğrencilerde Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 259-271.
- Bashirnezhad, M. & Ghapanchi, Z. (2017). A Comparative Typology on Phonological System of Russian, English and Persian Languages. *International Journal of Educational Investigations*, 4(5), 38-53.
- Bekir, H. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sesletim ve Sesbilgisel Bozukluklar: Plovdiv Paisiy Hilendarski Üniversitesi Örneği. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 12(24), 319-326.
- Bozan, M. A. (2022). Uyum Sınıflarındaki Göçmen Öğrencilerin Türkçedeki Sesletim Sorunlarının Giderilmesinde Eğitsel Oyunların Etkisi. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Demir, S. ve Alyılmaz S. (2020). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Dinleme Yaşantılarına Yönelik Bir Değerlendirme. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1306 -1321.
- Demirci, M. (2015). B1 Seviyesinde Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Sesli Okuma Becerisiyle İlgili Tespitler. *Turkish Studies*, 10(7), 333-358.
- Doğan, C. (2007). Arap Öğrencilere Türkçe Ses Bilgisi Öğretimi. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 7(2) , 233-250.
- Enciso, O. L. U. , Hernandez, S. S. F., Pita, K. L. V. & Pebon, A. S. R. (2019). Problematic Phonemes for Spanish Speakers' Learners of English, *Gist Education and Learning Research Journal*, 19, 215-238.
- Erkuş, A (2009). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gani, B. N. ve Kuruoğlu, G. (2021). Mültecilerin Dil Sorunu: İzmir'de Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Türkçe İfade Edici Dil Becerilerinin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, *Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası Konferansı, Göç: Önümüzdeki Yirmi Yılın Projeksiyonu ve Ötesi Özel Sayısı*, 95-108
- İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi. (2022). <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> [Erişim tarihi: 01.12.2022]
- İlgün, K. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Telaffuz Becerisini Geliştirmeye Yönelik Tekerleme ve Ninnilerin Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniv.

- Kaplan, T. (2020). Türkçe Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Sesli Okuma Becerisiyle İlgili Tespitler: Gaziantep Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(73), 739-746.
- Karadağ, M. (2000). *Sözlü Anlatım Bilgileri*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Keser, S. (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisini Geliştirmede Karşılaşılan Güçlükler*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Kurudayıoğlu, M. (2013). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- MEB (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları
- MEB(2022).https://hobgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/26165737goc2022sunu.pdf [Erişim tarihi: 01.12.2022]
- Özmen, C., Güven, E. ve Dürer, Z. S. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi: Sesletime Yönelik Bir Uygulama ve Etkinlik Önerisi. *Turkish Studies*, 12(28), 593-634.
- Özsoy, Y. (1982). *Konuşma Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri*. Eskişehir: İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları.
- Sever, A. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Telaffuz Hataları Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Sur, E. ve Çalışkan G. (2021). Suriyeli Göçmenlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar. *Millî Eğitim Dergisi*, 50, 27-49
- Para, I. (2022). Typical Mistakes Speakers of Russian Make When Learning English: Ways to Overcome. *Conferința Științifică Națională, Abordări Psiho-Pedagogice, Lingvistico-Literare, Istorie Și Didactice În Științele Educației*.
- Takıl, N. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Bir Eylem Araştırması: Döngüsel Yazma Etkinliği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 299-312.
- Tekşan, K. ve Karaca, A. (2021). Öğrencilerin Konuşmalarında Karşılaşılan Söyleyiş ve Boğumlama Yanlışlarının Belirlenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(1), 111-130.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2007). *Konuşma Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Tüm, G. (2014). Çok Uluslu Sınıflarda Yabancı Dil Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sesletim Sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 255-266.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, İ. ve Şeref, İ. (2015). Arap Öğrencilerin Türkçe Okuma Sesletim Becerilerinin Geliştirilmesinde Şiirden Yararlanma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1213-1228.
- Zan, B. (2005). *Adana İli Merkez Seyhan ve Yüreğir İlçeleri İlköğretim Okullarının 1. ve 2. Sınıflarına Devam Eden Öğrencilerin Konuşma Bozuklukları Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.